

“No puc escriure música que no reflecteixi el que estem vivint”

Jordi Molina (Blanes, 1962) és un músic de llarga trajectòria que, en els últims vint anys, ha investigat les infinites possibilitats d'un instrument com la tenora més enllà del seu entorn original, la cobla. De fet, el 2019 es compleixen 20 anys de l'edició de Mosaic, el disc que Molina va gravar amb el pianista Ramon Escalé. Mosaic va obrir una rica investigació sonora que ha portat Jordi Molina [<http://www.jordimolina.cat>] fins als seus dos últims treballs, amb composicions pròpies: Matèria del temps i el més recent Retrat en groc, que va estrenar a finals de l'any passat a l'Espai Ter de Torroella de Montgrí, on viu actualment.

Com va entrar en contacte amb la tenora i què li va interessar d'aquest instrument centenari?

Vaig començar amb la tenora per casualitat. Jo soc nascut a Blanes i anava al col·legi Santa Maria, on hi havia un home, un mossèn, Joaquim Alquézar, que ensenyava als nens diferents instruments. Era una activitat extraescolar i jo m'hi vaig apuntar, com ho feien més de la meitat dels nanos. Vaig començar amb el clarinet als set anys. És curiós, perquè et donaven un instrument determinat, no perquè el triessis tu, sinó en funció de la teva alçada. Jo era més aviat baixet i em van donar el clarinet [riu]. I al cap d'uns mesos, si tenies una certa facilitat, com que hi havia banda i cobla, et donaven també un instrument de la cobla, que en el meu cas va ser la tenora. Jo no en tenia ni idea, de quin instrument era. A casa no havia tingut cap referència, cap familiar que hagués estat vinculat al món de la cobla, ni de la música en general. Després sí que l'amor per la tenora va créixer i vaig sentir una afinitat molt gran amb aquest instrument, però al principi va ser una casualitat absoluta.

Ha format part de diverses cobles i actualment és el director dels Montgrins i de La Flama de Farners. Podríem dir que, tot i la seva vocació innovadora, mai no ha trencat amb la tradició.

No, perquè jo vaig iniciar-me i vaig estar molts anys fent de professional en el món de la cobla i les orquestres, i una vegada el vaig abandonar per fer altres coses, sempre vaig continuar tenint un peu en aquell món, que és la casa mare, ja sigui escrivint, dirigint, produint projectes amb música de cobla... i participant també en la Cobla Simfònica Catalana o la Cobla de Cambra de Catalunya. I encara avui dia, quan algú em truca per fer una substitució per a una audició de sardanes, no és estrany que hi vagi, perquè és d'allà on vaig sortir, és una cosa que m'agrada i que, a més a més, vaig mantenint i no penso deixar.

Per què aquell 'Mosaic' del 1999 amb Ramon Escalé va representar un punt i a part important en la seva carrera?

Jo estava llavors en el món de les cobles orquestra, on ja feia uns quinze anys que era professional. La música és una vocació, un ofici que fas, no per obligació, sinó perquè tens unes il·lusions posades en aquesta feina. Jo estava passant una època en què no em sentia feliç, perquè estava repetint sempre el mateix, i tenia moltes inquietuds: volia tocar amb altra gent, tastar noves estètiques musicals... Es va donar la casualitat que jo en aquell temps estava com a arranjador del programa Bojos pel ball de TV3, on també hi havia el pianista Ramon Escalé, i durant un any i mig vam tenir molt de contacte. Li vaig proposar de fer un disc plegats, Mosaic, que va ser el meu primer projecte després d'abandonar el món de les cobles orquestra. Tot estava per fer. Plantejar-se un disc de tenora i piano en aquell temps era molt complicat, primer de tot perquè no hi havia repertori, que és una mancança que m'he anat trobant sempre al llarg de tot aquest camí de vint anys. Quan plantejava una nova proposta, de partida sempre he trobat a faltar música escrita per a les noves formacions que posava en marxa.

Per tant, he hagut de demanar que m'escrivissin aquestes noves músiques o he acabat escrivint-les jo mateix. En el cas de Mosaic, vaig trucar a compositors amics com ara Albert Guinovart, Francesc Burrull, Francesc Miralles, Manel Camp, etc., i els vaig encarregar obres per a tenora i piano. Després de gravar el disc amb Escalé, vam començar a fer concerts a duo durant uns anys, inclosa alguna gira per Europa, i estic molt content d'aquella experiència. Per als programadors era una sorpresa i, de partida, comportava uns certs dubtes, perquè no hi havia hagut mai un duet de piano i tenora, aquell instrument que toca sardanes. Tot era incert: la música que s'interpretaria, si podria funcionar aquesta combinació, fins i tot si es podria afinar una tenora amb un piano. Hi havia molts interrogants precisament perquè no hi havia cap referent previ. Però va anar molt bé i, per a mi, va ser l'inici d'un camí que ha durat fins ara. A més, aquelles obres que vaig encarregar el 1999 ara s'utilitzen a l'Escola Superior de Música de Catalunya, l'Esmuc, per als estudis de tenora, que ara ja són una titulació superior.

Justament la creació d'aquests estudis és un bon indicatiu de la reivindicació dels instruments i de la música tradicional en general, en els últims anys, després d'èpoques d'oblit i gairebé menyspreu.

És cert que hi ha hagut una evolució molt gran, és evident. Ja he dit que quan vaig començar la meua recerca amb Mosaic tot això generava molts dubtes, i dic dubtes per ser amable [riu], perquè la tenora portava a sobre moltes motxilles negatives, segurament merescudes, com un instrument que no podia interpretar segons quines músiques o combinar-se amb altres instruments i formacions, perquè llavors no hi havia el que ara sí que hi ha: un instrument molt desenvolupat a nivell orgànic. Ara hi ha els dos millors constructors de tenores en la història d'aquest instrument, Alfons Sibila i Pau Orriols, que han col·laborat amb músics professionals per perfeccionar-lo i crear tenores que et permeten accedir a qualsevol tipus de música. I, a part d'això, hi ha molta gent jove que, a partir del fenomen de les escoles de cobla de finals dels vuitanta, ha accedit a aquests instruments i a la música tradicional. Si ajuntes uns bons instruments amb gent jove que té una gran formació, el nivell puja moltíssim. Tot plegat crea un entorn més favorable que fa vint anys, però encara queda molt per fer.

Ha gravat discos amb formacions molt diverses. Ha demostrat que la tenora combina bé amb gairebé tot?

Aquesta era la meua intenció. Tenia un instrument que només s'havia utilitzat per tocar sardanes i, de cop i volta, vaig tenir la llibertat o la gosadia o la inquietud de fer el que sigui amb aquest instrument, i sentia que tenia tot el món al davant. Vaig començar a pensar: "Això mai no s'ha fet, això tampoc..." Era com una mena de llista de la compra de la qual havia d'anar eliminant coses, algunes més clàssiques, amb un orgue o una simfònica, i d'altres més tradicionals. I amb el quartet Kaulakau vaig entrar en el món de la improvisació lliure. També t'haig de dir que en alguns d'aquests projectes m'he sentit més còmode que en altres, però jo crec que, si més no, he posat la tenora en llocs que fins ara no existien i més o menys en tots se'n surt [riu]. De fet, la tenora és un instrument tradicional, pel seu so i les seves característiques, però després té tot aquest joc de claus que li permet tocar no només en dues o tres tonalitats, com la gaita i altres instruments tradicionals, que són més difícils de combinar amb altres coses. En aquest sentit, la tenora és molt més versàtil.

Amb 'Matèria del temps' (2016) va iniciar un nou projecte amb la mateixa formació, un septet, que ara l'ha acompanyat a 'Retrat en groc'. Com definiria 'Matèria del temps' i la nova etapa que ha obert en el seu viatge creatiu?

Després de totes aquestes experiències, ara ja sé exactament fins on puc arribar amb la tenora, i el que em venia de gust era fer un tipus de música de la qual jo sempre he begut des de l'adolescència: la música de fusió. Volia acostar-me per primera vegada a aquesta estètica, amb l'afegit que ara la música seria meua, per oferir-me no només com a intèrpret, sinó també com a compositor. Estic molt feliç perquè tinc una banda de grans músics i he pogut actuar en escenaris als quals no havia tingut accés fins ara.

Aquest retrat no és en groc per una casualitat cromàtica. El disc està dedicat als presos i els exiliats polítics. Creu que un artista té l'obligació de definir-se en aquests temps convulsos?

Crec que sí, però són opcions molt personals. Jo no puc separar la meua feina del que sento o com em trobo, i si estic vivint uns moments en què constantment estic pensant en el que ens està passant, no puc després escriure una música que no ho reflecteixi. Per a mi era com una obligació moral. A més, tinc dos amics, la Dolors Bassa i en Lluís Puig, que estan a la presó, i tenia ganes de subratllar aquesta injustícia. Volia que Retrat en groc fos una continuació de Matèria del temps, per ampliar el repertori i consolidar el projecte i una formació determinada, i també vaig plantejar el disc com una fotografia personal del moment: des de la portada, que mostra el paisatge de Torroella, on visc, fins al text que hi ha a l'interior del disc i els títols d'alguns temes.

Un dels temes es titula 'Arcàdia', un paradís perdut al qual sempre aspira la humanitat. Creu que la música instrumental pot ser una font d'inspiració per a les utopies col·lectives?

N'estic convençut, i no perquè sigui instrumentista. És evident que una cançó amb lletra marca de manera més senzilla o evident el camí per a allò que vols explicar. Però des de petit, ja sigui escoltant música clàssica, grups de fusió o Pink Floyd, he experimentat molts sentiments gràcies a la música instrumental. De fet, a les pel·lícules el que fa la música és subratllar instants d'alegria, de tristor, de por... A més, la música instrumental deixa més oberta la porta perquè l'oient l'assimili lliurement.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 31-01-2019, Pàgina 36

-El Punt Avui. Nacional 31-01-2019, Pàgina 24

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/1545672-no-puc-escriure-musica-que-no-reflecteixi-el-que-estem-vivint.html>